

בפתח הדברים

שלום רב,

אתגרים רבים ומעניינים ניצבים בפני החברה הישראלית, בכל דור הם פושטים צורה ולובשים צורה, אך תמיד הם סביב אותה הנקודה - יחס הפרט אל הכלל. אנשי-החינוך, הם המעצבים של הדור הבא והמגדלים אותו. האווירה החינוכית בבית הספר, היעדים, בניית האישיות וההכונה של המחנכים את התלמידים מסוגלים לעורר בהם את הרצון לפעול ולעשות גדולות, למען החברה והמדינה. זאת בנוסף למטען הערכי אותו הם מקבלים כל אחד בביתו. הבירור הנדרש באיזה תכנים יעסוק המחנך הוא משמעותי, שכן "הזמן קצר והמלאכה מרובה". ועל-כן יש להתמקד ולנגוע בנקודות המשמעותיות שיוצרות את התנועה להתקדמות ולצמיחה אצל המתחנך. עמותת "מדרשת-נצרים", העוסקת בפעילויות חינוכיות המתמקדות ביהדות, בציונות ובהתיישבות, שמחה להגיש בפניכם חוברת של מערכי-שיעור והפעלות, שמטרתם לחשוף את התלמידים למידע ולנתונים אודות פועלו של רה"מ לוי אשכול ז"ל. יחד עם זאת החוברת באה לתרגם מידע זה להתייחסות אישית של התלמיד, ולעורר בו רצון לתרום ולפעול מתוך אחריות למען החברה ולמען מדינת ישראל.

ברכה והצלחה במלאכת-החינוך

בברכה,

אלידע פרינס

מנהל מדרשת נצרים

כל הזכויות שמורות למדרשת נצרים
החבורת יצאה לאור בסיוע משרד ראש הממשלה
האגף להנצחת נשיאים וראשי ממשלה

תוכן העניינים

5	לוי אשכול - תולדות חייו
	סיפור חייו של אשכול בשילוב חידונים ומבדקי ידע.
8	מקורות - מוביל המים של ישראל
	פעילות על חברת מקורות, חשיבות המים ושימושי המים. הפעילות כוללת בניית דגם של המוביל הארצי.
13	מסע אל אחת עשרה הנקודות
	סיפור אחת עשרה הנקודות, הדילמות שקדמו להקמתם ועבודה עצמית של התלמידים ללימוד משלים.
15	תשובה ציונית הולמת
	דיון בשאלה מהי ציונות. הפעילות כוללת סרטון על פעילותו של לוי אשכול להמחשת מושגים.
17	בונים יישוב
	מהי משמעותה של עבודת צוות, וכיצד אנו יכולים להביא את כוחותינו של כל אחד לידי ביטוי.
20	מקבלים החלטות
	קבלת החלטות אינה דבר פשוט. כיצד אנו מקבלים החלטות וכמה אנו מושפעים מהדעות הסובבות אותנו.
25	מושגים בציונות
	משחק מסלול להכרות עם מושגי יסוד בציונות.

לוי אשכול - תולדות חייו

לוי אשכול נולד ברוסיה בשנת 1895. בילדותו למד ב"חדר" ובגימנסיה היהודית בוילנה, שם הצטרף לתנועת "צעירי-ציון".

לוי אשכול עלה ארצה במסגרת העליה השנייה בשנת 1914, ועבד מספר שנים כפועל חקלאי וכשומר ביישובים שונים.

בשנת 1918 התנדב אשכול ב"גדוד העברי" שהוקם במסגרת הצבא הבריטי, ולאחר שנתיים הצטרף לקבוצה שהקימה את דגניה ב'.

בשנת 1930 נמנה אשכול עם מייסדי מפא"י ובשנים שלאחר מכן היה בין מייסדי חברת המים מקורות.

בשנת 1946, לאחר ה"שבת השחורה", שבת בה ערך השלטון הבריטי סדרה של פעולות כנגד היישוב היהודי, ושה נערכו חיפושים מבית לבית ונעצרו רבים ממנהיגי היישוב, מונה אשכול כחבר ההנהלה הזמנית של הסוכנות. בזמן זה הביא לאישור את הקמת אחת עשרה הנקודות בנגב. נקודות יישוב אלו הוקמו במוצאי יום הכיפורים בשנת תש"ז והיו הגורם העיקרי לכך שוועדת האו"ם לעניין ארץ ישראל, תמליץ להכליל את הנגב בתחום המדינה היהודית.

בשנת 1951 נבחר אשכול לכנסת מטעם מפלגת מפא"י, ולאחר מכן מונה לתפקיד שר האוצר. כאשר התפטר בן גוריון מתפקיד ראש הממשלה החליף אותו אשכול בתפקיד.

לוי אשכול כיהן כראש ממשלה בשלוש ממשלות, ועמד בראשות הממשלה בזמן מלחמת ששת הימים.

אשכול נפטר בשנת 1969.

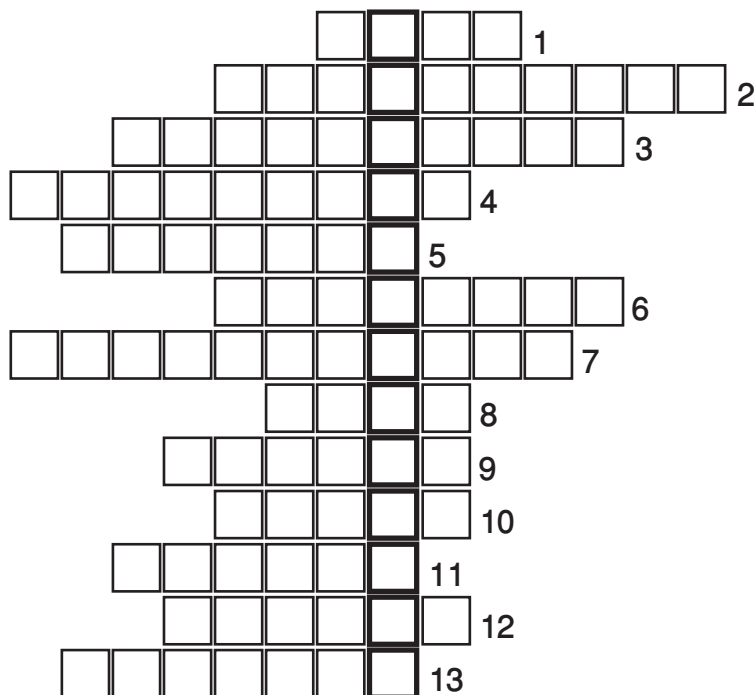
תעודת זהות

שם פרטי: _____
שם משפחה: _____
שנת לידה: _____
ארץ לידה: _____
תפקיד במדינת ישראל: _____
מקום מגורים בישראל: _____
כמה שנים חי: _____

באיזה סדר קרו הדברים?

_____ אשכול הצטרף לתנועת "צעירי ציון".
_____ הצטרף לדגניה ב'.
_____ לוי אשכול נולד בשנת 1895.
_____ מונה כחבר הנהלה בסוכנות, והביא לאישור את אחת עשרה הנקודות.
_____ אשכול עבד כפועל חקלאי.
_____ מונה כראש ממשלה.
_____ התנדב לגדוד העברי.
_____ נבחר לכנסת.
_____ אשכול עלה ארצה.
_____ היה בין מייסדי מקורות.

תשבץ

1. המפלגה אליה השתייך אשכול.
2. כך כונתה השבת בה נערכו מעצרים וחיפושים ביישוב היהודי שלפני קום המדינה.
3. הגדוד אליו הצטרף אשכול בצבא הבריטי.
4. התנועה אליה הצטרף אשכול בצעירותו.
5. תפקיד אותו מילא אשכול בממשלת בן גוריון.
6. ראש הממשלה שהתפטר, ובעקבותיו מונה אשכול.
7. מוצאי החג בו הקימו את אחת עשרה הנקודות.
8. העליה בה הגיע אשכול לארץ.
9. חברת המים של ישראל שאשכול היה בין מייסדיה.
10. ארץ הולדתו של לוי אשכול.
11. מקום מגוריו של אשכול.
12. המסגרת בה הביא אשכול לאישור את אחת עשרה הנקודות בנגב.
13. הגיל בו עלה אשכול לארץ.

גלו במשבצות
המודגשות את
אחד ממפעליו
החשובים של
לוי אשכול.

מקורות - מוביל המים של ישראל

מטרה: להקנות לתלמידים את הידע על מפעל חייו של לוי אשכול שהוא "חברת מקורות", בצורה חויתית ויצירתית, ושהתלמידים ילמדו על חשיבות המים ושימושם.

מהלך הפעילות:

המורה יספר את הסיפור המצורף, המתאר את הקושי ללא מים בירושלים הנצורה. המורה ישאל את הילדים מהם שימושי המים, וירשום אותם על הלוח.

מהם מקורות המים של ישראל? **כנרת, מי תהום, בארות.**

נסתכל על מפת מדינת ישראל. היכן נמצאת הכנרת? מהו הקושי הנוצר ביישובי הנגב? תשובה: **הם מרוחקים מהכנרת.**

כיצד אפשר ליצור פתרון לבעיית המרחק? נראה את מפת המוביל הארצי.

נספר על לוי אשכול ועל יוזמת הקמת חברת "מקורות".

ליצירה: קשים, מפת ישראל בגודל בינוני לילדים, דבק, סלוטייפ, פלסטלינה כחולה או תכלת, שמיניות קרטון ביצוע, מספריים.

סיפור

אחד הדברים שאני הכי אוהבת לעשות בבית של סבתא, זה לחטט בארון הגדול שבחדר השינה. ברשות, כמובן – מה חשבתם? הארון מלא בקופסאות עם תמונות חומות ודהויות, מחברות מתפרקות וספרי לימוד משנת תרפ"ו. לסבתא ממש לא אכפת שאני מסתכלת על החפצים הישנים שלה – ההפך. זה משמח אותה שאני רוצה ללמוד על הילדות שלה, ותמיד יש לה סיפורים מעניינים בשבילי.

בשבוע שעבר, למשל, הלכתי לסבתא אחרי הלימודים. הייתי מוטרדת – יש אצלנו בכיתה תחרות חיבורים בנושא החיסכון במים, ולא הצלחתי למצוא רעיון מקורי. המוח שלי הרגיש מיושב כמו הכנרת המסכנה, וזה היה ממש מעצבן.

"שלום אסתר!" שמחה סבתא לקראתי, ונישקה אותי בלחי. "בואי תאכלי. הכנתי לך את הקציצות שאת אוהבת".

אחרי הארוחה סבתא הלכה לנוח, ואני הלכתי לחפור בארון הישן. במדף הגבוה בתא האמצעי, מצאתי קופסת פח ישנה שאף פעם לא ראיתי. פתחתי אותה בסקרנות, ולמעלה, מצאתי דף צהבהב מוזר. "הוראות לשימוש יעיל במנות מים"

היה מודפס בראש הדף, ומתחתיו היה תרשים שהסביר איך להשתמש במים בצורה הכי חסכונית, עם מין איורים מיושנים של השמושים השונים במים. למשל, לפי הציור, היו צריכים להשתמש במים שנשארו משטיפת הכלים והרחצה בכיור כמים לשטיפת רצפה. וגם את המים האלה ניצלו להורדת המים בשירותים...

"איזה תרשים משונה", חשבתי לעצמי, "אני חייבת לשאול את סבתא מלכה מה זה!" באותו רגע שמעתי שסבתא הדליקה את הרדיו בחדר השינה, והבנתי שהיא לא ישנה, אז ניגשתי אליה עם הדף.

"סבתא, אפשר לשאול אותך משהו?"

"בטח, חמודה. מצאת משהו מעניין בארון הישן שלי?" שאלה סבתא, וחבשה את המשקפיים. "תראי לי".

נתתי לה את התרשים, והיא הביטה בו במהירות.

"נו, בטח, זה מהמזור על ירושלים! את לא רואה?"

"המזור על ירושלים?" הייתי מבולבלת, "זה לא היה בתקופת הרומאים?"

סבתא פרצה בצחוק. "אני אמנם די מבוגרת, אבל לא עד כדי כך... לא, זה מהמזור שהערבים הטילו על ירושלים בתקופת מלחמת העצמאות. לא למדתם על זה בהסטוריה?"

הייתי נבוכה. "כנראה שעוד לא הגענו לזה... מה, סבתא, את היית במזור הזה?"

"בוודאי", אמרה סבתא, "הייתי בערך בגילך. הערבים פגעו בצינורות שהובילו מים לירושלים, ואנשים נאלצו להשתמש במים שאגרו בבורות שהיו מפוזרים בעיר. כל יום היו עוברים ומחלקים מים – עשרה ליטרים לכל בן משפחה. חילקו גם את התרשים שאת רואה, שמלמד איך לנצל את המים בצורה הכי טובה. רק ככה יכולנו להסתדר עד שנכבשו הדרכים לירושלים ואספקת המים חזרה! גם אוכל לא היה בשפע. בכלל, זאת היתה תקופה לגמרי לא קלה."

אתם בטח מנחשים על מה כתבתי את החיבור. סיימתי אותו בשיר של דן אלמגור, שסבתא לימדה אותי:

"הייתה לי כוס אחת של מים, היה זה במזור בעיר ירושלים. לגמתי מן הכוס טיפה אחת או שתיים... צחצחתי את שיניי ובשארית המים כיבסתי מכנסיי פעם בחודשיים... את הסמרטוט הלח סחטתי בידיים, השקייתי בעציץ שושן אחד אפילו שנים, היה זה במזור בעיר ירושלים."

שימושי המים

שימושי מים לדוגמה (ניתן כמובן למצוא רבים אחרים):
רחצה, שטיפת רצפות, שתיה, השקיית גינה, בישול, כביסה, שחיה ועוד.
הצעה: על מנת לגוון, ניתן לתלמידים לגלות ע"י פנטומימה את שימושי המים השונים. נכין כרטיסים שעל כל כרטיס רשום אחד משימושי המים.
על ילד בכיתה להציג את השימוש הרשום לו, ועל הכיתה לנחש למה הוא התכוון.

מידע נוסף - אשכול ו"המוביל הארצי"

"מקורות חברת מים בע"מ", חברת המים הלאומית של מדינת ישראל, היא חברה ממשלתית הפועלת תחת אחריות משרד התשתיות הלאומיות ומשרד האוצר. החברה נוסדה בשנת 1937 ומספקת כיום כ-80% ממי השתייה בישראל וכ-70% מצריכת המים בארץ. החברה פועלת כמפיקת מים, וכן מפעילה את מפעל המים הארצי ומנהלת אותו.

בשנת 1935, החלו קידוחי מים בעמק זבולון, במסגרת תכנון מפעל השקיה מרכזי לעמק יזרעאל המערבי ביוזמתו של לוי אשכול, ועל פי הצעתו של המהנדס שמחה בלאס. בשנים 1935 ו-1936 החל בלאס לתכנן את התוכניות הראשונות של חברת "מקורות".

לאחר כשנתיים, בשנת 1937, נוסדה "מקורות" על ידי לוי אשכול. מפעלה הראשון היה "מפעל הקישון". המפעל הוקם על פי תוכניות המהנדס, שמחה בלאס, שהיה המהנדס הראשי שלה עד קום המדינה. "מפעל הקישון" מומן מכספי "הסכם ההעברה" (העברת כספים של יהודי גרמניה לארץ בצורת סחורות), וסיפק מים לשלושה עשר יישובים חקלאיים, לשלושה יישובים עירוניים וכן לחיפה.

ב-1943 נמצאה כמות מים בקידוחים שנערכו באזור ניר עם - גברעם, אשר אפשרה להקים את מפעל המים הראשון בנגב. המפעל כלל תחנת שאיבה ובריכה בנפח של 1,000 מ"ק, ומילא תפקיד חשוב במאבק על קביעת גבולות הנגב המערבי. בשנת 1944 נחתם הסכם בין חברת "מקורות" לבין יישובי עמק בית שאן לאספקת המים באזור, שעד אז קיבלו מים ממקורות מקומיים. ב-1947 הונח צינור בקוטר 6 צול

להובלת מי קידוחים בנגב הצפוני.

במהלך תקופת מלחמת העצמאות ב-1948, הקימה "מקורות", על פי תוכניתו של שמחה בלאס, את "קו השילוח" לירושלים. הקו היה בקוטר 10 צול - 12 צול, והונח לאורך תוואי "דרך בורמה". הקו פורק לאחר שנים מכיוון שלא נתן מענה לצרכי העיר המתפתחת.

ב-1954 הוקם "מאגר תקומה" בנפח של 200,000 מ"ק, אשר נבנה במסגרת הקו המזרחי של "קו ירקון-נגב", שנחנך שנה מאוחר יותר ב-1955. הקו היה הראשון שנייד מים מאזור אחד לאזור שני בארץ: ממעינות ראש העין ועד לקיבוץ מגן שבנגב הצפון-מערבי.

עם הנחת הקו המזרחי של מפעל "ירקון-נגב" בשנת 1955, החל יישום השלב הבא של המפעל: הנחת הקו המערבי. מול אוניברסיטת בר-אילן חובר הקו המערבי של מפעל "ירקון-נגב" למערכת אספקת המים של תל אביב. במשך השנים הורחבה הפעילות של חברת "מקורות" והיום הם מספקים מים לרוב יישובי המדינה.

חזון הובלת המים לנגב שהחל עוד לפני קום המדינה ממשיך ומתפתח עד היום.

יצירה

מחלקים לכל ילד מפה של ארץ ישראל, גוש פלסטלינה בצבע כחול או תכלת ושמינית קרטון ביצוע. הילדים מדביקים את המפה על קרטון הביצוע ואחר כך מורחים פלסטלינה על מקורות המים שרואים במפה. (ים תיכון, ים המלח והכינרת). כל ילד מקבל קשים ומדביק על המפה שייצר את הדגם של ה"מוביל הארצי" לפי הכוונת המדריכה ולפי המפה המצורפת כאן (כדאי להגדיל ולתלות בכיתה).

מסע אל אחת עשרה הנקודות

מטרה : להכיר את סיפור אחת עשרה הנקודות בנגב, שהם ראשיתה של ההתיישבות בנגב.

מהלך הפעילות :

המורה יספר לתלמידים את סיפור אחת עשרה הנקודות ואת סיפורה של נקודה נבחרת אחת. מצורפת מצגת לשימוש המורה.

המורה יחלק את הכיתה לשתי קבוצות, כאשר אחת מהקבוצות מייצגת את העמדה שלא צריך להקים את הנקודות ואחרת את העמדה שצריך להקים את הנקודות. כל קבוצה תעבד את עמדתה ותשלח נציג לשכנע את הכיתה. לאחר-מכן נבקש מכל ילד לעבור לקבוצה שהוא מאמין בעמדתה (עוברים מהקבוצות המחולקות לקבוצות נבחרות). אפשר לשאול מספר ילדים מה גרם להם לבחור בעמדתם.

לעבודה עצמית : העבודה יכולה להיות בקבוצות או עצמאית. כל קבוצה (או ילד) תבחר אחד מהיישובים שהוקמו באחת עשרה הנקודות ותציג את סיפור הנקודה עם התייחסות לסיפור ההיסטורי, ולאתגרים שעמדו בפני המתיישבים מאז ועד היום.

סיפור אחת עשרה הנקודות

אחת עשרה הנקודות הן אחד-עשר יישובים אשר הוקמו במבצע התיישבות גדול בנגב הצפוני, במוצאי יום הכיפורים ביי"א בתשרי תש"ז, בלילה שבין ה-5 ל-6 באוקטובר 1946, ביוזמת הסוכנות היהודית. מטרת המבצע הייתה לגרום להכללת אזור הנגב בתוך גבולותיה העתידיים של המדינה היהודית. מבצע התיישבות זה נחשב לגדול מסוגו בשנים שקדמו להקמת מדינת ישראל.

באותה התקופה, הרוב המוחלט של היהודים היה מרוכז במרכז הארץ ובצפונה. הועדה הבריטית שקבעה את חלוקת המדינה ליהודים ולערבים החליטה, כי הנגב הצפוני יהיה לערבים, והנגב הדרומי יישאר בידי הבריטים. חלוקת השטח היתה כך : 17% מהשטח הכולל של המדינה יהיה ליהודים, 40% לערבים והשאר ישאר בידי הבריטים.

ראשי היישוב רצו ליצור מציאות שתאלץ את הבריטים לחלוקה מחדש של שטחי המדינה.

בהנהלה הזמנית של הסוכנות שבה ישבו : זלמן שזר, הרב מאיר בר אילן ולוי אשכול, החליטו על הקמת אחד עשר יישובים. היישובים הוקמו בסמיכות, כך שיוכלו לעזור אחד לשני בעת הצורך, וכן הקימו מספר רב של נקודות שיקשו על הבריטים לפנות אותן. תאריך המבצע נבחר להיות מוצאי יום הכיפורים, ובחצות יצאו שיירות של מכוניות לעבר אחת עשרה הנקודות.

היישובים שעלו על הקרקע הם : אורים, בארי, גל-און, חצרים, כפר-דרום, משמר-הנגב, נבטים, נירים, קדמה, שובל ותקומה.

בשנת 1947 ביקרה ועדה מטעם האו"ם בנגב, התרשמה מקו-המים, ומיכולת היהודים לקיים חקלאות באזור, והמליצה להכליל את הנגב בתוך שטח המדינה היהודית.

עלייה לקרקע - בעד ונגד

בקרב היישוב היהודי שלפני קום המדינה הדעות על הקמת אחת עשרה הנקודות היו חלוקות :

הדעה נגד : הקמת היישובים תגרור תגובות שליליות של הבריטים, ותגרור את זעמם של הערבים.

הדעה בעד : זוהי הזדמנות להשתלט על שטחים בנגב, ולהגדיל את שטח המדינה היהודית.

ניתן לתלמידים לפתח את הדעות ולהעלות רעיונות נוספים.

לומדים ומלמדים על אחת עשרה הנקודות

כל תלמיד/קבוצה בוחר יישוב אחד מאחת עשרה הנקודות ומספר עליו לכל הכיתה. אפשר להציג ע"י סיפור, מצגת, הקלטת דברי הסבר, ושילוב תמונות וסרטונים.

תשובה ציונית הולמת

מטרה : הכרות עם "מפעל-המים בנגב", ועם ראשית ההתיישבות בנגב לאור חזונו של לוי אשכול.

מהלך הפעילות : פותחים את הפעילות עם רעיונות של מהי "ציונות"? לאחר מכן הכיתה תצפה בסרט "אשכול של התיישבות". את הסרט ניתן למצוא ב YouTube ע"י חיפוש של שם הסרט. הסרט נמצא גם בדיסק המצורף לחוברת. משך הסרט כ-10 דקות.

דיון על השאלה ששאלנו לפני הסרט.

יצירה : כרזות גיוס לעליה לקרקע.

הכנה מראש של בריסטולים, לורדים, דבק, דפים צבעוניים וכו'

מהי "ציונות"?

המורה יפנה לתלמידים בשאלה מהי "ציונות", את הרעיונות אפשר לכתוב על הלוח. יתכן שיתפתח דיון על מה לכלול בתוך ההגדרה של ציונות. כדאי לעודד דיון זה. המושג "ציונות", כפי שנלקח מתוך הלכסיקון הציוני (מאת אפרים ומנחם תלמי, ספריית מעריב, 1982):

"ציונות היא התנועה היהודית הלאומית בעת החדשה,

הדוגלת בשיבת העם לציון, אל מולדתו ההיסטורית

ארץ-ישראל ובהקמת מדינה יהודית חופשית ועצמאית,

וחידוש חייו הרוחניים, התרבותיים, המדיניים והכלכליים

של עם ישראל".

רעיונות שאפשר לכוון אליהם: התיישבות, הגנה על הארץ, חקלאות, מצויינות, מדע, עלייה.

לפני הצפייה בסרט נבקש מהתלמידים להבחין מה המעשים הציוניים שעשו אשכול וחבריו עפ"י הסרט.

נצפה בסרט.

נדון בשאלה מה הם המעשים הציוניים שעשו אשכול וחבריו. למה התכוון אשכול

כשאמר: "תשובה ציונית הולמת"?

האם לדעתכם יש עוד משימות ציוניות בימינו?

האם לפי הגדרת המושג "ציונות" יש עוד משימות ציוניות בימינו?

(למשל "שיבת העם לציון" - האם העובדה שאנו חיים בארץ ישראל מביאה את המשימה הציונית לסופה? או שכל עוד יש יהודים בחו"ל עדיין לא תמה משימת הציונות?)

קוראים לפעולה

אנחנו רוצים לגייס מתנדבים לעליה לקרקע להקמת ישוב חדש בנגב. נחלק את הכיתה לקבוצות. כל קבוצה תכין כרזה לגיוס המתנדבים עם ציור ופרסום מתאימים.

את הכרזות אפשר לתלות בכיתה ב"פינת הציונות".

בונים יישוב

מטרה : אימון בעבודת צוות בקבוצה, וכן הכרות של הפרט עם כוחותיו ועם יכולותיו לתרום לכלל.

מהלך הפעילות : נתחיל עם חלוקה של הכיתה לקבוצות של ששה ילדים. כל קבוצה מייצגת יישוב. הילדים בכל קבוצה יבחרו שם ליישוב שלהם. לאחר מכן נעסוק בחלוקות שונות של תפקידים בקבוצה, ונעקוב אחרי מה שקורה בכל שיטה של חלוקה. כל תלמיד מקבל פתק, שבו הוא רושם איזה תפקיד קיבל בכל פעם. פתק זה יהווה את הבסיס לדיון מאוחר יותר. נערוך דיון על הדרך הטובה לחלוקת הכוחות בקבוצה, ועל שילוב של כל השיטות. **הכנה מוקדמת :** צילום של התפקידים לכל קבוצה, וגזירה לכרטיסיות.

מתחילים לעבוד!

מה התפקיד שלי?
אנחנו מקימים יישוב, מה כל אחד לוקח על עצמו לעשות?
נחשוב יחד עם התלמידים: אם יש כמה ילדים בקבוצה שרוצים אותו תפקיד, כיצד מחליטים מי עושה מה? נשמע את הצעות התלמידים.
מתחלקים לקבוצות.
כל קבוצה תבחר שם ליישוב שאותו היא מקימה.
תפקידים: מנהל היישוב, עובד/ת משרד, גנן, רכז/ת קליטה, רכז/ת תרבות, אחראי/ת תחזוקה.
שלב ראשון: מגרילים תפקידים. מחלקים אקראית תפקידים בפתק לכל ילד. כל אחד אומר מה הוא יכול לתרום בתפקיד שלו. אי אפשר להתחלף.
שלב שני: בוחרים מישהו בכל קבוצה שהוא מחלק את התפקידים. האם כולם מרוצים?
שלב שלישי: כל אחד בוחר תפקיד לעצמו.
כל תלמיד כותב בפתק את התפקיד שקיבל בכל שלב.

מהי הדרך הנכונה?

נדון עם התלמידים על התהליך שעברו :

בשלב הראשון קבלנו תפקידים בהגרלה. האם השיטה מוצלחת בעיניכם?
(כיוון לשיחה : לא היו ויכוחים כי זה היה אקראי. אף אחד לא השתלט על תפקיד של מישהו אחר. מצד שני לא תמיד היתה התאמה בין היכולת לתפקיד, לא היתה אפשרות להחליף...)

בשלב השני מישהו חילק תפקידים. האם זה היה טוב יותר?
(כיוון : מצד אחד מי שחילק מכיר את הילדים ויודע להתאים. יש ילדים שיטענו שהוא לא מכיר אותם מספיק... אולי לקח האחראי את התפקיד הכי טוב לעצמו?)
בשלב שלישי כל אחד בחר לעצמו. האם כולם מרוצים?
(כיוון : יש כאלו שרצו אותו תפקיד ולא הסכימו להתחלף. אולי כן הסכימו ונוצר דיון פורה... יש כאלו שלא מודעים ליכולות שלהם וכו')
נסכם : חלוקת התפקידים בקבוצה אינה דבר פשוט, וצריך לחשוב על דרכים שונות כך שאנשי הצוות יהיו מרוצים, וגם ימצו את כישורונותיהם. קבוצה שמצליחה להגיע לאיזון, היא זו שתצליח להפיק את המירב.

מה התפקיד שלי?

סיבוב ראשון - הגרלה :

סיבוב שני - חלוקה :

סיבוב שלישי - בחירה :

עובד/ת
משרד

גנן

רכז/ת
תרבות

רכז/ת
קליטה

מנהל
היישוב

אחראי/ת
תחזוקה

מקבלים החלטות

מטרה : הבנת תהליך קבלת החלטות והתבוננות כיצד משפיעה החברה על ההחלטות שלנו.

מהלך הפעילות : המורה תציג מקרים בהם פעל אשכול בניגוד לדעת חלק מחבריו. התלמידים יביעו את דעתם על ידי מדבקות לגבי דרך הפעולה שלו. משחק משיכה בחבל.

דיון : מהו "לחץ חברתי"? מתי הוא יכול להיות טוב ומתי לא.

הכנה מראש : צילום כרטיסיות העמדה המצורפים, מדבקות עגולות בצבעים ירוק ואדום.

יש להביא חבל למשחק.

לוי אשכול - החלטות אמיצות

המורה מניח בכל פעם מקרה אחד על הרצפה ומבקש מאחד התלמידים לקרוא אותו.

מי שמסכים עם פעולתו של אשכול, מדביק מדבקה ירוקה על הדף, מי שלא מסכים מניח מדבקה אדומה.

נקודות לדיון :

אם התלמידים מראים התעניינות במקרים, אפשר לנהל דיון קצר על המניעים של אשכול לפעולה שבחר בה בכל פעם, ועל דעות המתנגדים.

אפשר לשאול תלמיד אחד או שניים מכל דעה מדוע בחרו כפי שבחרו.

אפשר להעלות לדיון את השאלה : "מה היתה המשמעות של הפעולה כפי שיעצו חבריו ולא כמו מה שהאמין בו אשכול?"

כרטיסיות העמדה :

1. התגייסות לגדודים העבריים
2. העלאת עצמותיו של ז'בוטינסקי
3. ממשלת אחדות

מושכים ונמשכים

מחלקים את הכיתה לשתי קבוצות ומשחקים משיכה בחבל. לקבוצה שמנצחת מעבירים ילד מהקבוצה שהפסידה. משחקים שוב, ושוב מעבירים וכן הלאה עד שנשאר ילד אחד בקבוצה הנגדית. מדברים עם הילדים על הקושי להשאר בצד שלך כשכולם מושכים לכיוון אחר. אפשר לבקש מהילדים דוגמות לדברים בכיתה, שכולם מחליטים אותו דבר, כיוון שהרוב מושך לכיוון אחד.

לחץ חברתי

המורה יכתוב על הלוח בגדול: "לחץ חברתי". נבקש מהתלמידים להעלות אסוציאציות למילים. נדבר על לחץ חברתי שמוביל לדברים חיוביים, ועל לחץ חברתי שמוביל לעשות דברים שליליים. נדון בדרכים לעמוד בלחץ הזה.

התגייסות לגדודים העבריים

בשנת 1915 עלה הרעיון של הקמת גדוד מתנדבים בשירות אנגליה לשחרור ארץ ישראל מעול הטורקים. לוי אשכול תמך ברעיון הקמת גדוד עברי בארץ, והטיף להתנדב לשרת בו.

עמדתו של אשכול עמדה בניגוד לתפיסת רבים ביישוב. חלק מהטעמים שהציגו המתנגדים הם:

1. חרדה מהשלטון הטורקי ששלט בצפון הארץ.
2. אסור לעזוב את בניית הארץ שהחלה, לטובת שירות מתנדבים באנגליה.
3. ארץ נקנית "בעבודה ולא בדם", ויש התנגדות לשפיכות דמים.

בשנת 1918 התגייס אשכול לגדודים העבריים, על אף האיום של מועצת המפלגה לנקוט באמצעים כנגד המתנדבים לצבא.

העלאת עצמותיו של ז'בוטינסקי

סלע מחלוקת, שבו היה צריך להכריע אשכול, היה העלאת עצמותיו של זאב ז'בוטינסקי לקבורה בארץ. ז'בוטינסקי נפטר בשנת 1940. בצוואתו ביקש כי ארונו יועלה לארץ רק "על פי פקודת הממשלה היהודית כי תקום".

בראשית שנות החמישים פנו בגין וחבריו אל בן גוריון בעניין הזה, אך הוא סרב לקבל על כך החלטה ממשלתית. הוא ראה בכך מתן לגיטימציה לדעת יריביו הפוליטיים.

גם אשכול לא הסכים אידאולוגית עם דרכי פעולתו של ז'בוטינסקי, אך היה מוכן לכבד את האיש ואת משפחתו. הוא קיווה גם שהדבר יביא להפחתה במתחים הפוליטיים.

עצמותיו של ז'בוטינסקי הועלו לארץ ונקברו ביולי 1964, בהר הרצל, בטקס ממלכתי מלא.

הקמת ממשלת אחדות

לאחר "מבצע סיני" היה מתח בטחוני בין ישראל לשכנותיה. כל הזמן עמד באוויר האיום של מלחמה כללית בין ישראל לבין מדינות ערב. למרות הערכות מודיעין ש"לפתוח במלחמה נגדנו יהיה צעד בלתי שפוי מצדם של צבאות ערב", דרש אשכול להתכונן למלחמה "למקרה שנאצר אכן ישתגע".

במשך שנת 1966 חלה הסלמה צבאית בין ישראל לבין ארצות ערב, ובמאי 1967 נודע לאשכול כי כוחות מצרים רבים נמצאים בדרכם לסיני. אשכול היה נחוש למנוע מלחמה, והיה משוכנע שניתן לפתור את המשבר בדרכי שלום, למרות רצונם של רבים מראשי הצבא ושל חברי האופוזיציה לצאת למלחמה.

ראשי האופוזיציה פתחו בצעדים להדחת אשכול מתפקיד שר הביטחון. הציבור הישראלי חשש מחוסר האונים, לכאורה, של הממשלה ומההמתנה בלא תקיפה. רמת החרדה בציבור עלתה.

סילוק אשכול מתפקיד שר הביטחון, הפך להיות הפתרון לכל הבעיות הקשות.

לקראת סוף מאי, לאחר אזהרות ארצות הברית, החליטה הממשלה לא לצאת למלחמה עדיין. הציבור היה נסער.

הלחץ על אשכול לוותר על תפקיד שר הביטחון ולמסרו לדיין - גבר. אשכול נאלץ למסור את תפקיד שר הביטחון לדיין. שבוע לאחר מכן פרצה מלחמת ששת הימים.

ישראל נצחה במלחמת ששת הימים ובסופו של דבר, למרות שאת כל ההכנות למלחמה עשה אשכול, קצר דיין את תהילת המנצח.

מושגים בציונות

מטרה: הכרות עם מושגים בציונות.

מהלך הפעילות: משחק מסלול - "צועדים ציונות".

מחלקים את הכיתה לכמה קבוצות שרוצים (2-4) ומתקדמים לפי זריקת קוביה. בכל פעם שמגיעים לתמונה על הלוח, הקבוצה השנייה (או המורה) מרימה מושג מתוך רשימת המושגים. לכל מושג שלושה רמזים. אם מנחשים את המושג ברמז הראשון - מתקדמים שלוש משבצות קדימה, ברמז השני - שתי משבצות, ברמז השלישי - משבצת אחת. אם לא יודעים מהו המושג, חוזרים משבצת אחת אחורנית.

גם לאחר גילוי המושג אפשר לקרוא את שאר הגדרות המושג.

הכנה מוקדמת: הכנת הלוח (אפשר להשתמש בהצעה המצורפת).

צילום של הכרטיסיות וגזירתן.

חיילים להתקדמות במשחק.

<p>1 פעילות זו התגלתה על ידי הטורקים ובעקבותיה היא נאסרה ועונתה.</p>	<p>2 התנועה העבירה מידע מודיעיני לבריטים באמצעות יוני דואר וספינת קשר בריטית.</p>	<p>3 היתה מראשי ניל"י, תנועה שקמה ב-1916 בימי שלטון הטורקים בארץ.</p>	<p>שרה אהרונסון</p>
<p>1 בין מפקדי הארגון היו : אליהו גולומב, יצחק שדה וישראל גלילי.</p>	<p>2 הארגון הוקם בימי המנדט הבריטי והיה התשתית להקמת צבא ההגנה לישראל.</p>	<p>3 ארגון שהוקם בשנת 1920 לאחר שהתגברו התקפות הערבים על היישובים היהודים</p>	<p>ההגנה</p>
<p>1 דיבר רק עברית בביתו וכונה בשם : "מחיה השפה העברית".</p>	<p>2 מפעלו הגדול היה המילון "העברי ההסטורי".</p>	<p>3 האמין שתחיית האומה תבוא עם החייאת השפה העברית.</p>	<p>אליעזר בן יהודה</p>
<p>1 הצהרת ממשלת בריטניה המכריזה על נכונותה לסייע בהקמת בית לאומי ליהודים.</p>	<p>2 התקבלה בשנת 1917.</p>	<p>3 "ממשלת הוד מלכותה רואה בעין יפה הקמת בית לאומי יהודי בארץ ישראל".</p>	<p>הצהרת בלפור</p>
<p>1 משפטן, עיתונאי וסופר שחזה את הקמת המדינה היהודית.</p>	<p>2 נחשף לבעיות היהודים בעקבות משפט דרייפוס.</p>	<p>3 כינס את הקונגרס הציוני הראשון בבזל, ונאם שם את נאום הפתיחה.</p>	<p>בנימין זאב הרצל</p>
<p>1 התנגד בתוקף לתוכנית חלוקת הארץ בין היהודים לערבים.</p>	<p>2 ייסד את תנועת הנוער "ביתר", והקים את המפלגה הרוויזיוניסטית.</p>	<p>3 ממקימי הגדודים העבריים שלחמו בצד הבריטים לכיבוש הארץ מידי הטורקים.</p>	<p>זאב ז'בוטינסקי</p>

<p>1 המוסד כולל: ארכיון, ספרייה, אתרי הנצחה, מוזיאונים ובית ספר להוראת השואה.</p>	<p>2 מטרת המוסד היא להנחיל את זכרון השואה מדור לדור.</p>	<p>3 מוסד שנוסד בשנת 1953 במטרה להנציח את היהודים שהושמדו בשואה.</p>	<p>"יד ושם"</p>
<p>1 נתפס והוצא להורג בחוצות דמשק.</p>	<p>2 הצליח לקשור קשרים עם אנשי-מפתח בצמרת הבטחונית והפוליטית בסוריה</p>	<p>3 גויס למודיעין הישראלי ופעל בשליחות בסוריה.</p>	<p>אלי כהן</p>
<p>1 לאחר הקמת המדינה עסקה בייעור והכשרת קרקעות.</p>	<p>2 האדמות שנרכשו על ידה נועדו להתיישבות יהודית.</p>	<p>3 הוקמה לצורך רכישת קרקעות בארץ ישראל עבור עם ישראל.</p>	<p>קרן קיימת לישראל</p>
<p>1 מכונה גם "מלחמת השחרור" או "מלחמת הקוממיות".</p>	<p>2 המלחמה היתה מלחמת קיום קשה וגבתה קרבנות רבים.</p>	<p>3 עם סיום המנדט הבריטי פלשו לארץ צבאות מצרים, ירדן, עירק, סוריה ולבנון.</p>	<p>מלחמת העצמאות</p>
<p>1 במלחמה נכבשו: רמת הגולן, בקעת הירדן, יהודה ושומרון ושחררה ירושלים.</p>	<p>2 המלחמה הסתיימה בניצחון צבאי מזהיר.</p>	<p>3 מלחמה שהחלה כתגובה לריכוז כוחות צבא מצריים בחצי האי סיני.</p>	<p>מלחמת ששת הימים</p>
<p>1 נתפסה בשליחות בהונגריה ונהרגה. לא נשברה למרות העינויים שעברה.</p>	<p>2 נמנתה עם אנשי יחידת הצנחנים שהוקמה במלחמת העולם השנייה.</p>	<p>3 עלתה לארץ בהיותה בת 18 והצטרפה לקיבוץ "שדות ים".</p>	<p>חנה סנש</p>

<p>1 מבצע זה ידוע גם בשמו העממי "מרבד הקסמים".</p>	<p>2 עלו כ-50,000 יהודי תימן ברכבת אווירית מעדן.</p>	<p>3 מדינת ישראל ארגנה מבצע שבו הועלו קהילות יהודיות ארצה.</p>	<p>"על כנפי נשרים"</p>
<p>1 בעקבות חשש של נשיא סודן המבצע הופסק, והשאיר משפחות קרועות.</p>	<p>2 במשך חודשים מספר עלו לישראל כ-8,000 יהודים דרך סודן ודרך אירופה.</p>	<p>3 מבצע לחילוץ המוני של יהודי אתיופיה.</p>	<p>מבצע משה</p>
<p>1 גובלת עם הוד השרון, תל אביב ובני ברק.</p>	<p>2 נמצאת על אדמות הכפר הערבי "אומלבס".</p>	<p>3 הוקמה על ידי אנשים מהיישוב הישן וכונתה "אם המושבות".</p>	<p>פתח תקוה</p>
<p>1 הוקמה כדי לשמש דוגמה להתיישבות עירונית בארץ.</p>	<p>2 שמה נקרא בעקבות ספרו של הרצל "אלט-נוי לנד".</p>	<p>3 נרכשה על ידי קבוצת "אחוזת בית" להקמת עיר עברית.</p>	<p>תל אביב</p>
<p>1 מכונה "הנדיב הידוע".</p>	<p>2 פעל למען המושבות הצעירות בארץ ישראל, כאשר הן נקלעו למשבר כלכלי.</p>	<p>3 נחשב ל"אבי" היישוב היהודי המתחדש בימי העלייה הראשונה.</p>	<p>הברון רוטשילד</p>
<p>1 נפצע ונהרג בשנת 1920 בקרב על תל חי.</p>	<p>2 היה בין תומכי ומקימי "גדוד נהגי הפרדות" בצבא הבריטי.</p>	<p>3 שירת בצבא הרוסי ואיבד את ידו השמאלית מפיצוץ פגז.</p>	<p>יוסף טרומפלדור</p>

<p>1 הוא הועדף על פני דגל שבעת הכוכבים שהציע הרצל.</p>	<p>2 מקורותיו שאובים משני סמלים יהודיים: הטלית והמגן-דוד.</p>	<p>3 ראשיתו בימי העליה השנייה והוא אומץ על ידי התנועה הציונית.</p>	<p>דגל המדינה</p>
<p>1 מורכב ממנורה, משני עלי זית ומהמילה ישראל.</p>	<p>2 מסמל את העבר והעתיד, את השאיפה לשלום ואת הרעיון הלאומי.</p>	<p>3 מרכיביו משקפים את הערכים, המורשת והתרבות של המדינה.</p>	<p>סמל המדינה</p>
<p>1 בעת השמעתו נהוג לחלוק כבוד ולקום. על החיילים לעמוד דום בהשמעתו.</p>	<p>2 מסמל את הכמיהה היהודית לארץ ישראל.</p>	<p>3 נכתב על ידי נפתלי הרץ אימבר בשנת 1878.</p>	<p>התקווה</p>
<p>1 הגותו וספריו הם מרכיב משמעותי בהשקפת העולם של זרמים בציונות הדתית.</p>	<p>2 ייסד את ישיבת "מרכז הרב" בירושלים.</p>	<p>3 הרב הראשי האשכנזי הראשון בארץ ישראל.</p>	<p>הרב אברהם יצחק הכהן קוק</p>
<p>1 כתב כי הקמת המדינה היא תנאי הכרחי להמשכת קיומו הלאומי של עם ישראל.</p>	<p>2 פעל לגישור על הפערים בין העדות ואיחוד נוסחי התפילה.</p>	<p>3 הרב הראשי הספרדי הראשון בארץ ישראל.</p>	<p>הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל</p>
<p>1 היישובים הוקמו כשבמרכזם מגדל תצפית, ומסביבם גדר הגנה.</p>	<p>2 מטרתה היתה להרחיב את גבולות המדינה היהודית העתידית.</p>	<p>3 שיטת התיישבות מהירה וחשאית בימי המנדט הבריטי.</p>	<p>חומה ומגדל</p>

5	6 	7	8
13	14	15 	16
21	22	23	24
29	30 	31	32
37	38	39 	40
45	46 	47	48

 1	2	3	4
9	 10	11	12
17	18	19	 20
25	 26	27	28
33	34	<p>ידיעות אחרונות <small>תאגיד התקשורת העברי</small> ב"א אח"צ חלק סדרת 'ישראל' כוחות יהודיים נכנסו לרפ <small>התאחדות העובדים</small></p> 35	36
41	 42	43	44

עמותת מדרשת נצרים (1992) עוסקת בהכנת תוכניות חינוכיות מגוונות ביהדות, ציונות והתיישבות במתחם המדרשה ובכל הארץ.

העמותה מתמקדת בשתי מטרות מרכזיות:

1. העצמה אישית של בני הנוער ע"פ הדרכת התורה המובילה לעשייה חיובית ותרומה בחברה הישראלית.

2. חיזוק התודעה והקשר החיובי של עם ישראל לתורה, ולארץ ישראל. את התוכניות החינוכיות מעבירים אנשי מקצוע, מדריכים ומדריכות בעלי ניסיון ובנות השירות הלאומי המשרתות בעמותה. קהל הלקוחות שלנו כולל: תלמידי בתי ספר יסודיים, חטיבות ביניים, תיכונים, אולפנות, ישיבות, חיילים ומבוגרים.

המדרשה שותפה להקמת ההתיישבות החדשה שבחולות חלוצה וממוקמת בישוב בני נצרים שבמועצה אזורית אשכול, ובימים אלו אנו נמצאים בתהליך לקראת בניית קמפוס חדש לאירוח חינוכי והפעלת הקבוצות במתחם הקבע של המדרשה.

מדרשת
נצרים

08-9924933

**מפגש עם סיפור
ההתיישבות
בנגב המערבי**

**סמינר ימי חלוציות
התנדבות
בחקלאות**

**העצמת בני נוער
בעידן המודרני**

**חיבורים
יהדות ומסורת
באשכול**

